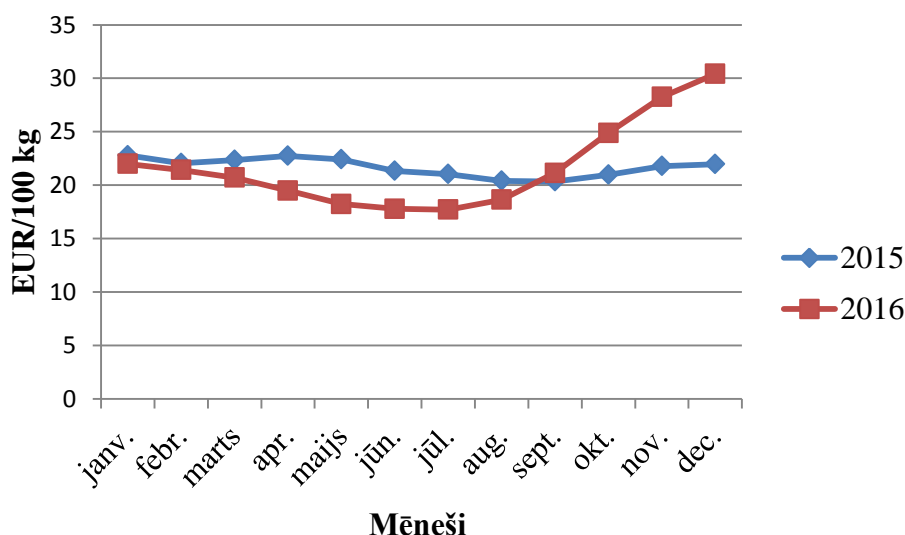

Piena lopkopības nozares apskats par 2016. gadu

Latvijā piena ražotājiem 2016. gads bija smaga pārbaudījuma gads, jo piena cenas līdz jūlijam turpināja 2015. gadā sākušos cenu lejupslīdi, jūlijā sasniedzot absolūto minimumu – 17,71 centi/kg. Tik zema piena iepirkuma cena Latvijā bija tikai pirms valsts iestāšanās Eiropas Savienībā.

Piemēram, 2004. gada maijā piena ražotājiem Latvijā par pienu maksāja 17,87 centus/kg. Taču, salīdzinot naudas vērtību 2004. gadā un 2016. gadā, 2004. gadā piena cena bija daudz labāka. To pierāda fakts, ka, vadoties pēc Centrālās statistikas pārvaldes inflācijas kalkulatora rādījumiem, kopš 2004. gada maija kopējā inflācija Latvijā sasniegusi 60%. Tas nozīmē, ka 2016. gadā par vienu eiro bija iespējams nopirkt vien 40% to preču vai pakalpojumu daudzumu, kas būtu nopērkams pirms 12 gadiem.

Piena cenas 2016. gada pēdējā ceturksnī strauji palielinājās, ļaujot Ziemassvētkus piena ražotājiem svinēt priecīgākā noskaņā. Vidējā piena cena Latvijā sasniedza 30,41 centus/kg (skatīt 1. attēlu).

1. att. Piena cenas izmaiņas pa mēnešiem 2015. un 2016. gadā, eiro/100 kg

Neskatoties uz to, ka piena cenas vidēji 2016. gadā bija ļoti zemas, vidējais izslaukuma no govīm rādītājs pagājušajā pārraudzības gadā palielinājās par 218 kg, sasniedzot 7296 kg uz 1 govīm. Kāpēc,

neskatoties uz zemajām cenām un naudas trūkumu saimniecībās, izslaukumi tomēr palielinājās? Vienas atbildes nav, bet ir divi atbilžu varianti. Pirmkārt, cenu dēļ samazinoties naudas ieņēmumiem par pienu, tika ražots iespējami vairāk piena, lai kaut cik kompensētu naudas ieņēmumu daļu. Otrkārt, uzmanīgāk un precīzāk tika sekots līdz tam, cik daudz un cik precīzi govīs apēd to, kas tām tika paredzēts barības devā.

Pārstrādei realizētais piens 2016. gada laikā praktiski saglabājās 2015. gada līmenī. Palielinājums bija vien par 6244 tonnām jeb 0,70%.

Analizējot ganāmpulku un govju skaitu, tiek secināts, ka abi rādītāji samazinās. Ja 2016. gada sākumā piens tika realizēts no 7791 ganāmpulkiem, tad decembrī vairs tikai no 7354 ganāmpulkiem. Tātad ganāmpulku skaits samazinājās par 437 ganāmpulkiem jeb 5,6%. Slaucamo govju skaits no 2016. gada janvāra līdz decembrim samazinājās par 2605 govīm jeb 1,85, sasniedzot kopējo govju skaitu 139 095.

Neskatoties uz to, ka ganāmpulku un govju skaits samazinājās, vidējais ganāmpulka lielums piena ražošanas saimniecībās palielinājās. Ja 2015. gada decembrī ganāmpulkā vidēji bija 17,6 slaucamās govīs, tad 2016. gada decembrī jau 18,9 govīs. Pārraudzības ganāmpulkos vidējais slaucamo govju skaits 2016. gadā bija 26,8 govīs. Lai arī šķiet, ka saimniecībās ir bijusi izaugsme, neskatoties uz zemajām cenām, tomēr ir jāsaprot, ka ganāmpulku vidējais lielums pieauga uz mazo saimniecību rēķina. Tām cena par pienu samazinājās līdz pat 10 centiem/kg. Neskatoties uz to, mazās saimniecības praktiski nesaņēma nekādu atbalstu no valsts vai Eiropas Savienības. Rezultātā šīs mazās saimniecības savus piena ganāmpulkus likvidēja.

Tā kā piena iepirkuma cenas samazinājās, kopumā samazinājās arī pirtās lopbarības īpatsvars. Bet, kā jau iepriekš minēts, izslaukumus tas nesamazināja. Tas nozīmē, ka ekonomiski ir jāizvērtē katra lopbarības piedeva, ko saimniecībās iegādājas.

Saimniecībās, strādājot ar govīm, nedrīkst taupīt uz govju veselības rēķina, bet pirkt dažādus “brīnumlīdzekļus” arī nav vajadzības.

Ir svarīgi turpināt strādāt pie tā, lai pēc iespējas vairāk piena izslaucam, izmantojot rupjo lopbarību un saglabājot govju veselību. Šīs ir pozīcijas, kas ļaus saglabāt zemas piena ražošanas izmaksas un dos resursus attīstībai.

Silvija Dreijere,

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra
Lopkopības nodaļas vadītāja